

B.A. Semester III (Honours) Examination, 2018-19**SANSKRIT****Course ID : 30912****Course Code : AHSNS-302C-6****Course Title: Indian Social Institutions and Polity****Time: 2 Hours****Full Marks: 40***The figures in the margin indicate full marks.**Candidates are required to give their answers in their own words
as far as practicable.*

1. अधोलिखितेषु प्रश्नेषु यथेच्छं पञ्चनामुत्तराणि लिखत। एकस्योत्तरमवश्यमेव संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च प्रदेयम्।
2×5=10
- (a) मनुसंहितायाः सप्तमाध्यायस्य किं नाम? अस्याः संहितायाः सुप्रसिद्धः टीकाकारः कः?
- (b) “सर्वतेजोमयो हि सः” — कः कथं सर्वतेजोमयः?
- (c) अर्थशास्त्रे ‘अर्थ’ — पदस्य कोऽर्थः? केन विरचितः ग्रन्थोऽयम्?
- (d) ‘अर्थशास्त्रानुसारं विद्या कतिविधा? कानि तासां नामानि?
- (e) याज्ञवल्क्यसंहितानुसारेण वृद्धिविभागा लेख्याः।
- (f) “चतुष्पादः व्यवहारः” — इत्यत्र व्यवहारस्य चतुष्पादानां नामानि लिखतु।
- (g) मनुसंहितानुसारं व्यसनं कतिविधम्? किं किं च?
- (h) मनुसंहितानुसारेण दुर्गः कतिविधः? एतेषु दुर्गेषु कः श्रेष्ठः?
2. यथाभिलषितं द्वयोः श्लोकयोः सप्रसङ्गव्याख्या संस्कृतभाषया देवनागरीलिपिमाश्रित्य कार्या।
5×2=10
- (a) अद्यात् काकः पुरोडाशं श्वावल्लिह्येद्धविस्तथा।
स्वाम्यं च न स्यात् कस्मिंश्चित्प्रवर्तेताधरोत्तरम्॥
- (b) इन्द्रियाणां जये योगं समातिष्ठेद् दिवानिशम्।
जितेन्द्रियो हि शक्नोति वशे स्थापयितुं प्रजाः।
- (c) एवंवृत्तस्य नृपतेः शिलोज्ज्ञेनापि जीवितः।
विस्तीर्यते यशो लोके तैलबिन्दुरिवम्भासि॥
3. यथेच्छम् एकस्यश्लोकस्य संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या सप्रसङ्गव्याख्या कार्या।
5×1=5
- (a) स्मृत्योर्विरोधे न्यायस्तु बलवान् व्यवहारतः।
अर्थशास्त्रात्तु बलवद् धर्मशास्त्रमिति स्थितिः॥

(b) अशीतिभागो वृद्धिः स्यान् मासि मासि सबन्धके।
वर्णक्रमाच्छतं द्वित्रिचतुष्पञ्चकमन्यथा ॥

4. अधोनिर्दिष्टेषु एकः प्रश्नः समाधेयः।

5×1=5

(a) अर्थशास्त्रम् अनुसृत्य इन्द्रियजयविषयिणी टीप्पणी लेख्या।

(b) अर्थशास्त्रम् आश्रित्य समासेन अमात्यनियोगपद्धतिः आलोचनीया।

5. कश्चन एकः प्रश्नः संस्कृतभाषया देवनागरीलिपिमाश्रित्य समाधेयः।

10×1=10

(a) याज्ञवल्क्यसंहितामनुसृत्य व्यवहारस्वरूपं प्रतिपाद्यताम्।

(b) अर्थशास्त्रमनुसृत्य विद्यास्वरूपम् आलोच्यताम्।

(c) मनुस्मृतेः सप्तमाध्यायमनुसृत्य राज्ञो दैवोत्पत्तिः संक्षेपेण आलोचनीया।

—————